

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 35

Заснований в 1996 році

Рівне – 2006

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ:
Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету.
Випуск 35. — Рівне: РДГУ, 2006. — 196 с.**

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем дидактики вищої освіти, історії педагогіки, теорії і методики виховання та розвитку учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Хом'як Іван Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Левківський Михайло Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Житомирський державний педагогічний університет ім. Івана Франка);

Лисенко Неля Василівна – доктор педагогічних наук, професор (Прикарпатський державний педагогічний університет ім. В. Стефаніка);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мітюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет)/

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №4 від 24.11.2006 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 6.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2006

знімає вигляд “розіграного по нотах” спектаклю, заставляє швидко зорієнтуватися, підключити свої знання та вміння з інших галузей знань, часто змушує студентів висловлювати те, що вони не змогли б розповісти в інших умовах, “розкріпає” свідомість. Цьому сприяє емоційно-запальна атмосфера інтерактивної лекції. Ясно, що “катастрофи” плануються, продумуються, аналізуються, підбираються викладачами завчасно.

Методичне забезпечення лекції сприяє чіткому її проведенню, активізує пізнавальну діяльність студентів, формує необхідні для педагога професійні якості.

Під час проведення інтерактивної лекції для більшої включеності студентів у процес навчання, для активізації опорних знань використовуємо на початку чи в кінці лекції педагогічні диктанти, педагогічні суперечки, ігровий матеріал: чайнворди, кросворди, філворди, головоломки, вікторини, ігри, тести, “подорожі” у різні країни і століття, де треба вірно відтворити дух часу і розуміння проблем, концепцій, напрямків.

Наш досвід переконує, що така організація лекцій з педагогічних дисциплін, зокрема “Історії педагогіки”, сприяє кращому формуванню педагогічної і зокрема технологічної компетентності студентів педвузів, дозволяє переосмислювати цінності, долати консерватизм і стереотипи педагогічного мислення.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Таким чином, ми дійшли висновку, що серед інноваційних технологій важливе місце посідають інтерактивні технології навчання, зокрема, інтерактивні лекції, що мають особистісну та фахову зорієнтованість, тому що спрямовані на розвиток особистості та її професійного становлення, оскільки інтереси і потреби особистості завжди пов’язані з її самореалізацією у професійній діяльності та життєтворчості.

Отже, інноваційність і актуальність інтерактивних методів навчання для вищої освіти обумовлена декількома аспектами: рівноправні партнерські стосунки між викладачем і студентом; співпраця студентів, що ґрунтується на принципах педагогіки співробітництва; орієнтація навчання на результат і набуття студентами життєвих компетенцій.

Перспективи подальших розвідок із представленого напрямку вбачаємо в дослідженні особливостей застосування інтерактивних технологій під час вивчення інших предметів гуманітарного циклу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бричок Б.П., Бричок С.Б. Історія педагогіки в схемах, таблицях. – Рівне: РДГУ, 2006. – 53 с.
2. Кларин М.В. Интерактивное обучение – инструмент освоения нового опыта // Педагогика. – 2000. – № 7. – С. 12–18.
3. Коджаспирова Г.М. История образования и педагогической мысли: Таблицы, схемы, опорные конспекты: Учебное пособие для студ. высш. учебн. заведений. – М.: ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. – 224 с.
4. Левківський М.В. Історія педагогіки.-К.: Центр навчальної літератури, 2003.-360с.
5. Медвідь Л.А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні: Нав. посіб. – К.: Вікар, 2003. – 335 с.
6. Омельчук В.В. Історія педагогіки: в особах, датах, творах, педагогічних ідеях: Навчально-інформаційний посібник. – Рівне: РДГУ, 2005. – 59 с.
7. Пометун О.І, Пироженко Л.В. Интерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. – К.: А.П.Н., 2002 – 135 с.
8. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Интерактивні технології навчання: Наук.-метод. пос. – К.: Вид-во А.С.К., 2003. – 192 с.
9. Про вищу освіту: Закон України / Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки. К. – 2002. Червень.
10. Про освіту: Закон України // Освіта. – 1991. – 25 червня.
11. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. – М.: Народное образование, 1998. – 360 с.
12. Сисоєва С.О. Педагогічні технології: проблеми, пошуки, перспективи впровадження // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – № 6. – С. 15–26.
13. Сірополко Степан. Історія освіти в Україні. – Київ: Наук.думка, 2001. – 912 с.
14. Хутинаева С.З. О принципах реализации инновационных технологий в системе современного высшего профессионального образования // Инновации в образовании. – 2003. – № 4. – С. 38–42.

Бричок С.Б. Интерактивная лекция в преподавании курса “История педагогики”.

Резюме. Стаття посвящена анализу особенностей интерактивной лекции в преподавании курса “История педагогики” студентам гуманитарных специальностей высшего учебного заведения.

Ключевые слова: интерактивные методы обучения, интерактивная лекция, история педагогики, преподаватель, студент

Brychok S.B. Interactive lecture in teaching “History of Pedagogics” course.

Summary. This article is about the analyses of the peculiarities of the interactive lecture in teaching “History of Pedagogics” course for the students of humanitarian specialities of a high school.

Key words: interactive methods of teaching, interactive lecture, history of pedagogics, teacher, student.

Одержано редакцією 10.10.2006.

УДК: 371.13

О. В. БОРОВЕЦЬ

ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА

Резюме. У статті розглядаються сутність та особливості проблемного навчання як технології, яка сприяє розвитку пізнавальної самостійності, творчих здібностей та формуванню професійних вмінь майбутніх педагогів.

Ключові слова: дидактична технологія, проблемне навчання, проблемна ситуація.

У сучасній педагогічній науці дедалі більше підвищується інтерес до поняття „педагогічна технологія”. Поруч з ним у психолого-педагогічній літературі використовуються терміни „дидактична технологія”, „технологія навчання”, „освітня технологія” та інші. Дискусія про сутність педагогічної технології знайшла відображення в численних працях вітчизняних та зарубіжних авторів, серед яких В.Безпалько, М.Кларин, М.Кларк, П.Мітчелл, О.Пехота, Г.Селевко та ін.

Технологізація – характерна ознака інноваційних процесів у сфері навчання та виховання, яка передбачає чітке дотримання змісту і послідовності етапів впровадження нововведень. Сучасна педагогічна технологія повинна гарантувати „досягнення певного рівня навчання й виховання, бути ефективною за результатом та оптимальною у часі, витратах сил і засобів” [2, 43].

Технологія навчання у вищій школі – це „системний комплекс психолого-педагогічних процедур, який включає в себе спеціальний підбір і компоновання дидактичних форм, методів, способів, прийомів і умов, які необхідні для процесу навчання” [5, 4].

Реалізація на практиці ідеї взаємозв'язку навчання із науковим пошуком породила своєрідну дидактичну технологію, названу проблемним навчанням. Проблемне навчання є одним із важливих напрямків педагогічних досліджень. Цій проблемі присвячені праці С.Архангельського, А.Вербицького, М.Махмутова, М.Скаткіна та ін. Сутності та особливостям цієї технології присвячена наша стаття.

Невідповідність між теоретичною та практичною підготовкою студентів до професійної діяльності яскраво демонструється під час проходження педагогічної практики. У процесі навчання майбутні вчителі отримують необхідну суму знань у галузі певних наук та спеціальні психолого-педагогічні знання, які необхідні їм для роботи в школі. Але дослідження свідчать, що слабше вони оволодівають вміннями та навичками, які необхідні у професійній діяльності. Це закономірно, так як для засвоєння прийомів діяльності потрібне поєднання знань та досвіду, якого у студентів ще немає.

За дослідженнями М.Левіної, адаптація випускників вузу до роботи у школі відбувається швидше і ефективніше, коли під час підготовки студентів створюються умови для творчої навчальної праці, спрямованої на активне засвоєння знань. Саме тому зростає потреба в розробці технології проблемного навчання, яка формує у студентів єдність професійних рішень з науково обґрунтованими практичними діями.

Проблемне навчання спрямоване на створення інноваційно пізнавальної сфери. Його організація потребує особливої побудови занять, відображається на виборі методів та прийомів навчання, впливає на структуру навчального матеріалу. Саме тому проблемне навчання можна розглядати як дидактичну систему, яка має особливу технологію. Проблемне навчання – „це дидактична система, основана на закономірностях творчого засвоєння знань і способів діяльності, яка включає сукупність прийомів і методів викладання і учіння, яким характерні основні риси наукового пошуку” [5, 211].

Важливо знати особливості творчого засвоєння знань і способів діяльності. Серед них, за Д.Чернилевським:

- самостійне використання знань і вмінь у нових нестандартних ситуаціях;
- бачення нових проблем у знайомих стандартних ситуаціях;
- бачення структури об'єкта, який вивчається;
- вміння знаходити альтернативне рішення, різноманітні підходи до його пошуку;
- вміння комбінувати раніше відомі способи вирішення проблеми у новий спосіб;
- вміння створювати оригінальні способи вирішення при відомих інших і т.д.

Така дидактична система, як і будь-яка інша, має свою специфічну технологію навчання, тобто проектування та відтворення в практичних умовах науково обґрунтованих алгоритмів дій викладача і студентів, особливим способом скомпанованого змісту навчальної інформації, методів і засобів педагогічної взаємодії.

Технологія проблемного навчання – це „спеціально створена система специфічних прийомів і методів, які сприяють тому, щоб ті, хто навчається, самостійно здобували знання і вчилися самостійно їх використовувати у вирішенні нових пізнавальних і практичних завдань, а не отримували знання в готовому вигляді чи розв'язували завдання за зразком” [5, 212].

Проблемне навчання складається із двох взаємопов'язаних елементів: проблемного викладання і проблемного учіння. Проблемне викладання – це діяльність викладача з метою забезпечення умов проблемного навчання шляхом створення системи послідовних проблемних ситуацій і управління процесом їх вирішення студентами. Проблемне учіння – це особлива структура творчої навчальної діяльності студентів по засвоєнню знань і способів діяльності при наявності аналізу проблемних ситуацій, формулювань проблем і їх вирішення за допомогою висунення, обґрунтування та доведення гіпотез.

Структурними елементами проблемного навчання Д. Чернилевський вважає такі методичні прийоми:

- актуалізація вивченого матеріалу;
- створення проблемної ситуації;
- постановка навчальної проблеми;

- побудова проблемного завдання;
- розумовий пошук і вирішення проблеми (формулювання гіпотези чи декількох гіпотез, оснований на припущеннях і вже відомих фактах; доведення гіпотез, аналіз можливих помилок, узагальнення);
- перевірка правильності вирішення проблеми [5, 213].

Основні поняття дидактичної технології проблемного навчання – „проблемна ситуація”, „навчальна проблема”, „проблемне завдання”.

Проблемна ситуація – це ситуація, „для оволодіння якою окремих суб’єкт (або колектив) має знайти й застосувати нові для себе знання чи способи дій” [1, 271]. Проблемна ситуація є джерелом мислення, але для цього вона повинна бути прийнятою суб’єктом до вирішення. Для цього студентів потрібна певна сума знань, яка відповідає змісту даної ситуації. Характерними рисами проблемної ситуації Ю.Кулюткін вважає об’єктивно виникаючі протиріччя між ціллю, яка відповідає певним актуальним практичним потребам, і засобами її досягнення; виникнення власного пізнавального ставлення до ситуації; поява у суб’єкта потреби зрозуміти ситуацію [за 3, 88]. У проблемній ситуації розрізняють її об’єктивний бік (суперечність між складністю, яку треба подолати, і недостатністю наявних засобів для досягнення цієї мети) та її суб’єктивний бік (усвідомлення суб’єктом цієї суперечності і прийняття або постановка ним відповідного проблемного завдання).

Проблемна ситуація є дидактичною умовою для формулювання навчальної проблеми – такої проблемної ситуації, яка прийнята суб’єктом до вирішення на основі наявних засобів (знань, вмінь, досвіду). Найчастіше навчальна проблема виражена у формі запитання. Основні її ознаки: наявність проблемної ситуації, готовність суб’єкта до пошуку вирішення, можливість неоднозначного вирішення.

Проблемне завдання – це навчальна проблема з даними умовами та параметрами. І навчальні проблеми, і проблемні завдання є штучними дидактичними конструкціями, оскільки вони створюються спеціально з навчальною метою.

Створення проблемної ситуації, організація умов для її переходу в навчальну проблему, конструювання проблемного завдання – початковий момент у проблемному навчанні. Подальші дії студентів пов’язані із виконанням певних мислительних операцій: висловлювання гіпотез, теоретична та практична перевірка гіпотез, формулювання пізнавальних висновків.

Основними етапами пізнавальної діяльності під час вирішення проблемної ситуації є такі:

- усвідомлення проблеми (якщо проблема сформульована, перед студентами постає завдання побачити розрив між відомим і невідомим, усвідомити протиріччя; спланувати послідовність актів вирішення проблеми та напрями досліджень);
- вирішення проблеми (висунення гіпотези, прогнозування, актуалізація попереднього досвіду і використання знань у нових ситуаціях);
- перевірка результату (заключний етап: оцінюється правильність здійснених дій, апробація гіпотетичного вирішення проблеми, аналіз і оцінка отриманих результатів, відповідність їх основним теоретичним положенням та практиці, при необхідності внесення коректив).

Проблемність кожного заняття у вузі залежить від методів та організаційних форм, підібраних викладачем. За дослідженнями М.Левіної, методи навчання є одним із головних факторів, пов’язаних з якістю підготовки спеціалістів. Від вибраного методу залежить рівень усвідомленості знань, їх системність, конкретність, узагальненість.

Загальним принципом організації проблемного навчання є „використання розвиваючих методів, які стимулюють активність тих, хто навчається” [3, 62]. Проблема оптимізації навчального процесу у педагогічному вузі тісно пов’язана з методами проблемного навчання, які підвищують рівень навчально-дослідницької діяльності і сприяють розвитку мислення студентів. У педагогічній практиці виділяють три методи проблемного навчання, які мають свої особливості у організації дій викладача і студентів: проблемний виклад навчального матеріалу, частково-пошуковий, дослідницький метод. Розглянемо детальніше кожен з них.

Під час проблемного викладу навчального матеріалу викладач створює проблемну ситуацію і вказує спосіб вирішення, розкриваючи при цьому внутрішні протиріччя та демонструючи шлях наукового пошуку. Викладач при проблемному викладі матеріалу заняття виконує такі дії: актуалізує опорні знання студентів; ставить завдання та запитання; створює проблемну ситуацію; формулює навчальну проблему; демонструє шляхи наукового дослідження, використовуючи при цьому здогади та припущення студентів; доводить істинність з допомогою дослідів, експериментів; узагальнює та формулює висновки.

Частково-пошуковий метод передбачає частково самостійне вирішення навчальних проблем студентами під керівництвом викладача. Такий метод цінний тим, що він „розвиває вміння порівнювати, пояснювати явища, розкривати причинно-наслідкові й інші зв’язки, висловлювати припущення, доводити їх правильність” [1,359].

Використовуючи частково-пошуковий метод, викладач повинен виконувати такі дії: створити проблемні ситуації; спланувати певні етапи вирішення проблеми, сформулювати проблемне завдання; продумати додаткові дані, які можна надати студентам у ході дослідження; допомогти скласти план дослідження; продумати запитання студентам; спільно зі студентами зробити висновки.

Дослідницький метод – це метод, коли студенти, усвідомивши проблему, самостійно складають план пошуку, висувують припущення, продумують способи їх перевірки, проводять спостереження, досліди, фіксують факти, порівнюють, класифікують, узагальнюють, доводять, роблять висновки на основі проведених досліджень. Застосування дослідницького підходу спрямоване на становлення досвіду самостійного пошуку

нових знань, використання їх у нових ситуаціях, на формування і збагачення пізнавальної ціннісної орієнтації [4, 133]. У педагогічних вузах дослідницький метод дає можливість тісніше пов'язати навчання з практикою та професійною діяльністю; підготувати кожного спеціаліста до творчого виконання своїх обов'язків.

Викладач повинен створити систему завдань, що потребують застосування досліджень відповідних проблем; розробити комплекс запитань та алгоритмів для допомоги студентам в їх навчальних дослідженнях; консулювати та спрямовувати при потребі їх дослідницьку діяльність. Особливої уваги потребує формування дослідницьких вмінь та навичок відповідно до особливостей того предмета, який буде досліджуватися студентами [4, 141]. У педагогічному вузі методи навчання виконують одночасно дві функції: вони є способами організації пізнавальної діяльності і предметом вивчення, адже методи навчання – засіб педагогічної діяльності. Методи, які використовуються під час навчання у вищій школі, є зразком для використання студентами у їх професійній діяльності.

На думку М.Левіної, проблемне навчання можна розглядати як технологію розвиваючого навчання, спрямованого на активне отримання знань, формування прийомів дослідницької пізнавальної діяльності, на залучення студентів до наукового пошуку, творчості, на виховання професійно значущих якостей особистості. У процесі проблемного навчання студенти оволодівають професійними вміннями.

Перспективність проблемного навчання переконливо доведена і в теорії, і на практиці. Проведені дослідження свідчать про його високу результативність. Тому проблемне навчання повинно все більше проникати у навчальний процес вищих навчальних закладів.

Подальшого дослідження потребують ряд аспектів цієї проблеми: дидактична побудова проблемної ситуації, варіативність використання конкретних методів проблемного навчання, особистісний підхід до студентів в умовах проблемного навчання, дидактична координація проблемного навчання з іншими педагогічними технологіями та ін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – Київ: Либідь, 1997. – 376с.
2. Дичківська І.М. Основи педагогічної інноватики: Навчальний посібник. – Рівне: РДГУ, 2001. – 233с.
3. Левина М.М. Технологии профессионального педагогического образования. – Москва: Издательский центр „Академия”, 2001. – 272с.
4. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; За заг. ред. О.М.Пехоти. – Київ: А.С.К., 2002. – 255 с.
5. Чернилевский Д.В. Дидактические технологии в высшей школе: Учеб. пособие для вузов. – Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 437с.

Боровец Е.В. Проблемное обучение как технология профессиональной подготовки педагога.

Резюме. В статье рассматриваются суть и особенности проблемного обучения как технологии, которая способствует развитию познавательной самостоятельности, творческих способностей и формированию профессиональных умений будущих педагогов.

Ключевые слова: дидактическая технология, проблемное обучение, проблемная ситуация.

Borovets O.V. The problematic education as a technology of the professional teachers' training education.

Summary. The author of this article investigates the problem of the pedagogical technology of the problematic education in the higher educational institution.

Key words: the pedagogical technology, the problematic education, the problematic situation.

Одержано редакцією 13.10.2006.

УДК: 378: 371. 1

Т. І. ВАЩИК

ФУНКЦІОНУВАННЯ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Резюме. Висвітлюються питання створення навчально-наукового педагогічного комплексу. Доводиться ефективність такого комплексу у професійній підготовці вчителів.

Ключові слова: навчально-науковий педагогічний комплекс, неперервна педагогічна освіта, професійна підготовка.

Аналіз законодавчих документів, спеціальної та психолого-педагогічної літератури доводить, що кінцевою метою створення навчально-наукового педагогічного комплексу є органічне злиття всіх зацікавлених закладів освіти в єдиний комплекс неперервної педагогічної освіти. Так в Рівненському державному гуманітарному університеті, який виник на базі педагогічного інституту в 1998 році, існує Навчально-науковий педагогічний комплекс, до складу якого входять Дубнівський педагогічний коледж, Сарненський педагогічний коледж, Дубнівське училище культури і мистецтв, Рівненське училище культури і мистецтв, гуманітарна гімназія, Інститут післядипломної педагогічної освіти, що забезпечує неперервну педагогічну освіту в регіоні.

Неперервна педагогічна освіта – це відкрита система, розвиток і функціонування якої детерміновано іншими соціальними інституціями. Неперервна педагогічна освіта, яка реалізується в рамках навчально-наукового педагогічного комплексу (далі по тексту ННПК), - це структура, до складу якої входять навчально-

ЗМІСТ

Постоловський Р.М. Передмова	3
Частина I. Інноваційні технології реалізації навчального процесу у вищих навчальних закладах	4
<i>Артемчук Г.І., Спіцин Є.С.</i> Деякі проблеми реалізації кредитно-модульної системи організації навчального процесу в університеті.....	4
<i>Берека В.Є.</i> Педагогічна практика – невід’ємна складова підготовки майбутнього керівника освітнього закладу.	7
<i>Бричок Б.П.</i> . Модернізація освітнього процесу на основі концентрованого підходу.....	15
<i>Вихрущ В.О., Решетуха Л.Г.</i> До проблеми контрольно-оцінної діяльності у педагогічному вищому навчальному закладі	18
<i>Ємельянова Д.В.</i> До питання організації самостійної роботи студентів в умовах кредитно-модульного навчання.....	20
<i>Янциур М. С.</i> Підготовка майбутніх вчителів до професійної орієнтації учнів у кредитно-модульній системі організації навчального процесу.....	23
<i>Мамчич О.Б.</i> Педагогічна інноватика використання модульної системи у вищій школі.....	29
<i>Петриненко Л.О.</i> Диференціація підготовки майбутніх вчителів-початківців до інноваційної діяльності	33
<i>Шевців З.М.</i> Соціально-педагогічна діяльність як навчальний предмет.....	35
<i>Яцук І.П.</i> Особливості особистісно-орієнтованої професійної підготовки майбутнього вчителя.....	38
<i>Машкіна Л.А.</i> Методологічні засади впровадження інноваційних технологій у вищих навчальних закладах.....	42
<i>Баркасі В.В.</i> Використання можливостей новітніх інформаційних технологій навчання для підвищення рівня інформаційної культури майбутніх вчителів іноземних мов	47
<i>Варич О. С., Сингаївський Д. В.</i> .Розвиток технічного мислення майбутніх вчителів трудового навчання з використанням новітніх інформаційних технологій	51
<i>Кочубей А.В.</i> Формування трудової культури майбутніх інженерів у вищому навчальному закладі засобами народознавства.....	55
<i>Бойчук Ю.Д., Марциновський В.П., Зуб. О.В., Калініна О.В.</i> Сучасні педагогічні технології при викладанні курсу „Основи екології” у вищому педагогічному навчальному закладі	59
<i>Джаман Т.В.</i> Рефлексія професійного становлення соціальних педагогів як інноваційна технологія реалізації навчального процесу.....	65
<i>Комар Т.В.</i> Деякі проблеми професійного становлення студентів гуманітарно-педагогічного факультету	67
<i>Криловець М.Г.</i> Інноваційні технології фахової підготовки майбутніх учителів географії.....	70
<i>Тепла О.Н.</i> Формування від повідальності у процесі фахової підготовки студентів аграрних вищих навчальних закладів	72
<i>Ніконенко І.С.</i> До питання компетентнісного підходу до навчання у вищій школі	74
<i>Перець О.М.</i> Сутність професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів	80
<i>Павленко О.В.</i> Шляхи фасилітації процесу інтеракції в системі „Здорова дитина – дитина з особливими потребами”	83
<i>Сілков В.В., Сілкова Е.О.</i> До питання про структуру та функції методико-математичної підготовки вчителів початкових класів в умовах кредитно модульної системи організації навчального процесу	85
<i>Суржук Т.Б.</i> Пошук ефективних способів керівництва навчальним процесом індивідуально-диференційованого спрямування.....	88
<i>Яременко О.О.</i> Технології проблемного навчання на уроках іноземної мови для студентів педагогічних вузів	92
<i>Временко М.В., Грабовська Т.О.</i> Формування гендерної компетенції студентів: когнітивний аспект.	95
<i>Бричок С.Б.</i> Інтерактивна лекція у викладанні курсу „Історія педагогіки”	99

<i>Боровець О.В.</i> Проблемне навчання як технологія професійної підготовки педагога	103
<i>Ващик Т.І.</i> Функціонування навчально-наукового педагогічного комплексу.....	105
<i>Голік Л.О.</i> Концептуальні засади полікультурного виховання.....	107
<i>Гуцал Л.А.</i> Формування творчої особистості майбутнього педагога в процесі професійної підготовки.....	110
<i>Філіпп'єва О.А.</i> Стан підготовки майбутніх учителів початкових класів до валеологічного виховання учнів.....	113
Частина II. Педагогічні та освітні технології у традиційному та інноваційному вимірах.....	
<i>Грицай Н.Б.</i> Система підготовки студентів вищих навчальних закладів до проведення про проведення позакласної роботи з біології в загальноосвітній школі.....	118
<i>Березовський П.П.</i> Тести: Панацея чи опіум? (до проблеми переваг і недоліків тестового оцінювання)	123
<i>Берестецька Н.В.</i> Формування мотивації у курсантів-прикордонників як шлях підвищення їхньої навчально-професійної підготовки у військових вищих навчальних закладів.....	126
<i>Давнюк С.А.</i> Активізація професійної лінгвістичної компетенції студентів на матеріалі синтаксису.....	131
<i>Загайкевич Л.В.</i> Застосування знань фундаментальних наук при вивченні образотворчого мистецтва у вищих педагогічних закладах.....	133
<i>Захарчук З.А.</i> До питання про способи керівництва навчальним процесом оволодіння виразним читанням.....	137
<i>Зиль І.П.</i> Психолого-педагогічні аспекти формування екологічної свідомості учнів основної школи.....	141
<i>Лелюх Ю.В.</i> Готовність майбутніх вчителів до формування мовленнєвої компетенції учнів на уроках читання.....	144
<i>Матіяш В.В., Ковальчук Л.І.</i> Технологічні засади вивчення курсу „Загальні основи педагогіки” в умовах кредитно-модульної системи.....	148
<i>Мороз Л.В., Дохненко Н.Р., Самолюк І.В.</i> Формування навичок читання на початковому етапі навчання іноземній мові у вищому навчальному закладі.....	150
<i>Петренко О.Б.</i> Технологія викладання гендерних курсів у вищій школі.....	153
<i>Літвінчук С.Б.</i> Самостійна робота студентів як засіб активізації навчання у вищій школі.....	157
<i>Припула Л.П.</i> Розвиток аграрної освіти в Україні: історичний аспект.....	161
<i>Павелків К.М.</i> Психологічні особливості засвоєння лексичного матеріалу іноземною мовою студентами немовних факультетів вищих навчальних закладів.....	164
<i>Сіранчук Н.М.</i> Формування готовності майбутнього вчителя до проведення фасилітованої дискусії як методу розвитку образного мовлення молодших школярів.....	168
<i>Шевченко С.М., Барковський В.В.</i> Формування навчально-пізнавальної компетенції студентів через розв'язання прикладних задач вищої математики.....	171
<i>Шелюк В.О., Василюк В.М.</i> Гуманізація системи фізичного виховання студентської молоді.....	174
<i>Шоробура І.М.</i> Проектування технологій на уроках географії	176
<i>Шпортун О.М.</i> Народнописенна творчість у формуванні професійної майстерності майбутнього вчителя музики.....	179
<i>Яковичина Т.В.</i> Проблема взаємодії у навчальних закладах Волині (друга пол.ХІХ – поч. ХХ)	185
<i>Яшник С.В.</i> Використання гендерного підходу при вивченні курсу „Психологія управління” у вищих навчальних закладах.....	189
<i>Відомості про авторів</i>	192

Наукове видання

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 35

Заснований у 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Варич О.С., Хильчук Т.К.

Здано до набору 15.11.2006 р. Підписано до друку 24.11.2006 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 29,92. Обл. вид. арк. 30,35. Замовлення № 16/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 35.** — Рівне: РДГУ, 2006. — 196 с.

ISBN 966 — 7281 — 08 — 6.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем дидактики вищої освіти, історії педагогіки, теорії і методики виховання та розвитку учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20